

Matkaraportti

Nurmimatka Ruotsiin ja Norjaan 4.-8.4.2022

Töppöset topakasti vielä nukkuvassa nurmessa!

Kevät oli myöhässä ja maa lähes umpijäässä, joten jouduimme lennossa painottamaan matkan antia nurmeen siilossa ja ruokintapöydällä sekä siitä saatuun vasteeseen tuotannossa.

Ja samalla hyödynsimme tilanteen luoda tarkempi katsaus karjaan.

Nurmimatka Ruotsiin ja Norjaan 4.-8.4.2022

Matkan järjestäjä: Elina II -hanke, ProAgria Etelä-Suomi ry

Matkanjohtaja: Henna Aapro, ProAgria Etelä-Suomi ry

Muistio: Tuula Kokkonen ja Henna Aapro, ProAgria Etelä-Suomi ry

Matkatoimisto: Johanna Vesa, Farmimatkat Oy

Maanantai 4.4.2022

Ryhmä kokoontui Turun satamassa Viking Linen terminaalissa klo 19.30. Matkanjohtaja Johanna Vesa Farmimatkoista ja Henna Aapro ProAgria Etelä-Suomi ry:stä olivat osallistujia vastaanottamassa ja jakamassa lippuja. Laivaan noustessa tällä EU:n sisärajalta katsastettiin kaikilta viralliset matkustusasiakirjat. Viking Linen lautta M/S Grace lähti Turusta klo 20.55. Laivalla nautittiin yhteinen a la carte -illallinen; samalla tutustuttiin uusiin matkakavereihin ja päivitettiin kuulumisia vanhojen tuttujen kanssa.

Tiistai 5.4.2022

Ensimmäinen matkapäivä alkoi meriaamiaisella buffetissa klo 5.30 ja laiva saapui Tukholman satamaan klo 6.30. Matkamme jatkui bussikyödyllä poikki hohtavan valkoista Ruotsin – tulomme kunniaksi kuningaskunta oli kiedottu vastasataneeseen lumivaippaan. Matkan aikana Johanna kertoi yleisesti Ruotsin maataloudesta ja nurmituotannosta, vuoden 2016 pohjalta. Tiivistelmää Johannan kertomasta: Samanlainen kehitys Ruotsissa kuin muuallakin Euroopassa, viljelijät vanhenevat, tilat vähenevät ja tilakoot kasvavat. Ruotsi on kuitenkin luomun kärkimaita EU:ssa. Maatalous keskittyy Etelä-Ruotsiin, mutta maitoa tuotetaan koko maassa. Nurmissa kasvilajit ovat pitkälti samoja kuin Suomessakin. Heikkoina nurmi- ja maissitovuosina on viljoja tehty kokoviljasäilörehuksi. Viljoista puolet on vehnää, kolmasosa ohraa ja 15 % kauraa. Satotasot reilua viisi tonnia hehtaarilta, syysvehnällä 7 tn/ha. Johanna kertoi, että keskimäärin tiloilla on 92 lypsylehmää ja keskituotos on 8700 kg. Lehmäroduista yleisimmät ovat Ruotsin punainen ja Holstein. Maitotiloja on noin 3500 ja meijereitä viitisen kymmentä. Puolet maidosta menee koviin juustoihin ja myös tuoremaito ja hapattetut tuotteet ovat tärkeitä. Eläinten terveys ja hyvinvointi ovat samalla hyvällä tasolla kuin Suomessakin.

Vierailimme Farmlandin alueella, joka on Ruotsin parhaiden viljelysalueiden pohjoispuolella; yllättävän pieniä peltoja näkyi kumpuilevassa maastossa. Metsäsuomalaiset tulivat 1600-luvulla Pohjois-Hämeestä ja Savosta juuri tälle samaiselle alueelle.

Daltäppa Mjöl, Köping, Ruotsi

Tilaa pyörittää kaksi naapurusta, Niklas ja Jenny sekä Henrik. Jennyn sukujuuret tulevat Pohjanmaalle ja hän puhuikin sujuvaa suomea. Molemmilla naapuruksilla on samankokoiset tilat ja 150 lehmän karjat. Koneyhteistyötä tehdään vahvasti. Maito menee paikalliselle meijerille, jonka omistaa noin 170 tuottajaomistajaa. Suhdanteet vaihtelevat, mutta tällä hetkellä meijeri maksaa alempaa litrahintaa kuin Arla. Isännät toivoivat, että jatkossakin Ruotsissa halutaan käyttää oman maan maitoa eikä niinkään suureten kansallisten yhtiöiden.

Tällä tilalla kuultiin kauhutarinoita katovuodesta 2018, joka koetteli rankasti tiloja isolla maantieteellisellä alueella sekä Ruotsin että Norjan puolella. Tällä tilalla on katovuoden jälkeen luotettu vahvasti sinimailasen kuivuuden kestävyteen. Tila käyttää nurmissa heille räätälöityä nurmisie-
men seosta, joka soveltuu erityisesti raskaille savimaille.

Liete on levitetty yhteistyötilojen kanssa letkulevittimellä muutaman vuoden ajan, kun aikaisemmin jokaisella oli oma 15 m³ lietekärry. Isännän mukaan letkulevitys on työläämpi, mutta etuna on huomattava maan tiivistymisen väheneminen. Letkut riittävät 400 m säteelle ja tunnissa saadaan levitettyä 100–200 m³.

Nurmea korjataan 3–4 satoa vuodessa. Typpeä ensimmäinen sato saa 80 kg/ha, toinen ja kolmas sato saavat 60 kg/ha ja myös mahdollisesti otettava neljäs sato lannoitetaan. Typen kokonaismäärä kasvukaudessa on 200–250 kg/ha. Normaaleina vuosina nurmille liete levitetään maaliskuun lopulla ja niin tehtiin tänäkin vuonna. Levitysmäärä oli vierailua edeltävällä viikolla 25 m³/ha. Kesällä levitys ensimmäisen sadonkorjuun jälkeen olisi parempi, mutta silloin sitä ei ehdi tekemään. Maissisäilörehu saa lietettä 40–50 m³/ha. Kemiallisina lannoitteina käytetään typpeä ja rikkiä. Lietteen levitysmäärä hehtaarille on maltillinen, jotta sitä riittää kaikille lohkoille ja myös viljoille. Tilan viljelykierto on aikainen syysvehnä - rapsi - ohra/kaura. Nurmi perustetaan puitavan ohran kanssa.

Kaikki vilja kuivataan ja tilan uusimpia investointeja onkin viljankuivuri. He totesivat, että: ”Kallis, mutta tarpeellinen”. Kuivuri otetaan käyttöön tulevana kesänä. Siinä on isot varastosiilot, mikä mahdollistaa viljan varastoinnin ja myyntiajankohdan optimoinnin hinnan mukaan. Viljan hinnan odotetaan nousevan tulevaisuudessa. Tämä uusi kuivuri toimii hakeella. Daltäppa Mjölkillä on metsää 230 ha.

Grass mix	
White clover	5%
Red clover	8%
Lucerne	15%
Timothy	37%
English Ryegrass	15%
Meadow fescue	20%

Vierailukohteissa liete levittiin poikkeuksetta letkulevitimillä. Käytännön toteutuksessa oli eroja.

Säilörehun tärkeintä tavoitteita on kuitupitoisuus, ensimmäisen sadon valkuaistaso (200 g rv/kgka) ja energia (12 MJ/kgka). Tavoite on tavoite: ainakaan viime vuonna ei ole tavoitteessa onnistuttu. Korjuuaikänäytteitä aloitetaan ottamaan noin kolme viikkoa ennen ensimmäisen sadon korjuuta. Jatkossa korjuuaikänäytteitä on tarkoitus ottaa myös kakkossadosta. Yleensä ensimmäinen sadon korjuu alkaa 25.5. ja siitä viiden viikon kuluttua korjataan toinen sato. Kolmas sato korjataan tästä 5–6 viikon kuluttua. Neljäs sato kerätään syksyllä, sen korjuun ajoituksen kanssa ei ole niin tarkkaa. Säilöntäineena käytetään suolapohjaisia säilöntäaineita, ei happoja eikä entsyymejä.

Tilalla on käytössä erillisruokinta, väkirehu jaetaan robotilta ja kioskeilta. Samaa säilörehua syötetään koko karjalle ja rehua kuluu 6000-7000 kiloa päivässä. Umpilehmille annetaan lisäksi olkea tai lannoittamatonta heinää. Rehusekoitin on vuodelta 2008. Tehtyjen korjauksien jälkeen se tulee isäntien mukaan kestämään tästä eteenpäin ikuisesti. Karkearehusta 20 % on maissirehua ja 80 % nurmisäilörehua. Nurmirehua syötetään kahta eri niittoa sekaisin. Maissin kanssa olisi toiveena syöttää joko ensimmäisen tai toisen sadon nurmirehua. Ryhmäläisille jäi mielikuva, että rehujen analyysituloksia ei juurikaan hyödynnetä säilörehueriä yhdistellessä.

Karkearehua kuluu 16 kgka/pv ja väkirehua 12 kgka/pv, jolloin väkirehuprosentiksi tulee 43%. Tilalla käytetään valkuaistiivistettä, ohra-kauraseosta ja robotilta teollista rehua. Aikaisemmin heillä oli ajatus, että robottia ei käytetä ruokinta-asemana ja tästä oli seurauksena vähäiset lypsykerrat robotilla. Niklaksen veli on töissä DeLavalilla ja hän toi ”kotitalan koetilalleen” jälleen kerran uuden ajatuksen kokeiluun ja sen seurauksena robotille on lisätty väkirehumääräksi 3,5–4 kg/pv. Ja tämän seurauksena lehmät liikkuvat paremmin. Tällä hetkellä lypsykäynnit ovat keskimäärin 2,6 kertaa vuorokaudessa eli parantuneet edellistä. Kokeilu onnistui ja uusi strategia jäi käyttöön.

Vuoden 2021 säilörehujen analyysitulosten kooste.

Maissi näyttää yllättävän vaatimattomalta rehuarvoiltaan, vaikka tärkkelystä on 334; kooste nro 1.

Koosteet 2–4 ovat nurmirehua ja ne näyttävät rehuarvoiltaan tutummilta. Kuitu on matala, mikä johtunee nurmipalkokasveista. Huomattavan hieno kirjanpito. Rehujen korjuu-, näytteenotto- ja siilojen avauspäivät.

2021 Maiss TS 408 RP 25 MJ 6,5 MJ NDF 355 Siirä 334	oppilask. ca 15/11	1
2021 1:a skönd 4/6 oppilask. ca 13% -21	Piv 26/4 TS 43% RP 162 MJ 11,2 NDF 459	2
2021 2:a skönd 5/2 oppilask. 12/3-22	Piv 26/4 TS 41% RP 171 MJ 10,7 NDF 448	3
2021 3:e skönd 1/4	Piv 26/4 TS 37% RP 141 MJ 10,5 NDF 439	4

Ruotsissa laki ohjaa laiduntamaan yli puolivuotiaat eläimet. Laidunnusaika on vähintään kolme kuukautta vuodessa. Daltäppa Mjölissä laidunnuskausi alkaa toukokuulla ja lehmä laidunnetaan syy-lokakuulle asti. Laidunala on varattuna lehmille 6 ha. Väki rehua lehmät saavat vain sisällä ja tällä tavoin ne houkuttelevat navettaan. Vettä on tarjolla myös laitumella. Kulku navetassa on järjestetty niin, että jokainen lehmä

ohjataan lypsyn jälkeen laitumelle. Hiehojen laitumelle opettaminen tapahtuu pienissä aituksissa, joissa on sekä lauta-aita että paimenlanka.

Vasikat kasvatetaan omassa erillisessä tilassa. Karsinoiden etuseinä on avoin ja tarvittaessa tila suojataan presulla. Isäntien mielestä ratkaisu toimii hyvin, jopa pakastalvina, kun lämpötila laskee jopa -30°C . Myös karsinoiden tyhjennys käy helposti, kun etuseinä on siirrettävä.

Ostopanosten hinnat ovat nousseet ja nousevat tosi rajusti tällä hetkellä. Arla maksaa maidosta viisi kruunua (SEK) litralta eli noin 0,50 €/litra. Väkilannoitteessa typpikilon hinta on 30 SEK. Tällä hetkellä tilalla ei ole tietoa maitolitrnan tuotantokustannuksesta.

Vielä jotakin Daltäppa Mjök:n tilasta

- Tilan vahvuutena on kolme tukijalkaa: maito, vehnä ja metsä.
- Seuraava sukupolvi on kiinnostunut alasta; 16-vuotias on maatalousalan koulussa.
- Kesäkaudella kotimaista työvoimaa kahden kuukauden ajan. Harjoittelijoita on vaikea löytää, kun tarvitaan kuorma-auton ajokortti. Navetassa on kaksi työntekijää. Yleisesti nykytilanne vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta, jota on tullut Baltian maista, Bulgariasta ja Romaniasta.
- Lomaa pidetään viikko kesällä ja toinen talvella. Työntekijöihin voi luottaa.
- Omavaraista energiantuotantoa on tuettu Ruotsissa aiemmin, esimerkiksi aurinkopaneeleita 40% avustuksella.
- Naakat ja villisiat ovat levinneet alueelle ja ne ovat harmiksi.

Västanaas Gård Ab, Kristinehamn, Ruotsi

Iltapäivällä suuntasimme Västanaas Gårdiin, Kristinehamniin. Kyseessä oli KRAV-sertifioitu luomutila, jossa on sekä maidon- että naudanlihantuotantoa. Tilan vanha isäntä kahden veljensä kanssa omistaa tilan ja Västanaas Gård Ab vuokraa tilaa heiltä. Tilalla työskentelee oman väen lisäksi kolme ulkopuolista henkilöä.

Eläimiä tilaan on yhteensä 500, joista lypsylehmiä 200 päätä. Tilalla on kaksi Lelyn lypsyrobotia. Maidossa olevien 172 lehmän keskipäivämaito on 35 kg/pv ja keskituotos on 11500 kg/vuosi. Poikimaikä on keskimäärin 25 kk, poikimaväli 12 kk ja keskimäärin 3 lypsyä per päivä. Soluja on keskimäärin 160 000 kpl/ml.

Syntyneet vasikat ovat emänsä kanssa yhden päivän. Sitten mennään viikko yksilökarsinoissa, jonka jälkeen on siirtyminen kymmenen vasikan ryhmäkarsinoihin. Vasikat saavat pastöroitua oman tilan maitoa; solu- maidot ja muut epäkurantit maidot hyödynnetään. Vasikat juotettiin hyvinkin näppärän näköisellä juotto-vaunulla, joka oli helppo puhdistaa. Pastörintilaite vasemmalla.

Tilalla on seosruokinta, jonka sähkövaunu jakaa kerran tunnissa. Päiväsatsi sisältää 2-3 erilaista nurmisäilörehua, 1200 kg viljaa, 500 kg hernetta ja papua, 250–300 kg rapsia sekä vielä kivennäistä. Rapsia seoksessa on noin 12 %. Robotilta lypsävät saavat kaura-ohra-rapsi-herne-papu-vehnä-seosta maksimissaan keskimäärin 6 kg/d. Lisäksi yli 30 kg lypsävät saavat seosta myös kioskilta. Lypsävät ovat yhdessä ryhmässä ja niillä on aktiivisuusmittarit.

Lihanautoja on 160 päätä. Niistä uudistushiehoja on 50 ja yksi sonni, loput kasvatetaan lihaksi. Suurin osa syntyvistä sonnivasikoista kasvatetaan itse, mikä on noin 60 eläintä vuodessa. Loput sonnivasikat myydään loppukasvatukseen naapuriin. Lehmävasikoista Ab- ja Ch-risteytykset jätetään kasvamaan itselle. Sonnivasikat kuohitaan häriksi. Tilan kaikki yli 4 kk ikäiset eläimet laiduntavat, myös härät. Lihakarjan kasvuvauhti riippuu paljon siitä, mihin aikaan vuotta eläimet ovat syntyneet: kaksi kesää ja yhden talven kasvatetut kasvavat hitaammin, sillä ne laiduntavat järven rantoja ja kasvavat siksi heikommin. Keskimäärin härät teurastetaan 21 kk:n iässä ja teuraspaino on noin 300 kg. O+ -luokan lihalla saadaan 3,5 €/kg. Maitolitrasta saadaan 0,55 €. Maitoliträn tuotantokustannusta ei ole (uskallettu) laskea tälläkään tilalla. Tuotantopanosten hinnat nousevat jatkuvasti.

Tilan vesi tulee omasta kaivosta. Vedelle tehdään suolaputsaus, joka toimii sähköllä. Näin saadaan eläimille puhdas juomavesi, joka ei kesälläkään limoitu niin helposti juoma-astioihin. Juomavesi on 1 %:sta. Laimentamattomana liuoksena sitä käytetään lehmien sorkkakylpyyn; jokainen lehmä menee jokaiselle lypsylle sorkkakylvyn kautta. Koneiston ostaminen maksoi n. 20 000 €, mutta sen käyttäminen on hyvin halpaa.

Peltoa on 650 ha. Siitä viljoilla on 250 ha, rapsilla 200 ha ja loput nurmilla ja laitumina. Ruokinnassa ei olla täysin omavaraisia. Pellon ostohinta näillä Ruotsin ei-parhailta alueilla on 10 000–12 000 €/ha ja vuokrattaessa hintataso on n. 180–200 €/ha. Tilan pelloista yli puolet on vuokrattua.

Viljelykierto on kuusivuotinen, josta kolme on nurmivuosia: säilörehun jälkeen kaura -> kevätvehnä ja papu/herne -> ohra -> nurmi. Viimeisen sr-vuoden kevätadon jälkeen voidaan kylvää myös rapsi. Vaihtoehtoisesti viimeisen sr-vuoden toisen sadon jälkeen voidaan kylvää syysvehnä tai -rapsi. Nurmet perustetaan keväällä suojaviljaan, mutta sinimailasta ei käytetä tämän tilan siemenseoksissa. Säilörehusta otetaan kolme satoa vuodessa. Perinteisesti tilalla lohkot kynnetään; kokeilussa on kyllä ollut yrittää pärjätä ilman kyntämistä. Katovuonna 2018 rehunurmet eivät riittäneet, joten kaurasta tehtiin lisäksi kokoviljasäilörehua. Lietteen levityksen aika olisi juuri vierailun aikaan. Maa on kuitenkin jäässä, joten nyt odotellaan sen sulamista. Lietteen levitysmäärä on 30 tn/ha.

Tilalla on 400 kW:n hakelaitos. Sen voimalla lämpiää 5 taloa ja viljankuivuri. Viljankuivuri on 22 m³ ja normaalisti päivässä pystytään kuivaamaan kolme satsia. Kaikki tilalla tuotettu vilja kuivataan. Kylillä on biojätelaitoksia; Västanås Gårdssakin on vakavassa harkinnassa oman biokaasulaitoksen perustaminen. Vaihtoehtoisesti hankitaan aurinkopaneelit. Biokaasulaitokseen saa investointitukea 50–60 %. Tilan sähkönkulutus on n. 250 000 kWh/a.

Tilalla on myös öljynpuristamo. Puriste syötetään karjalle ja öljy pullotetaan ja myydään. Annospulloihin myydessä saadaan parempi hinta kuin irtotavarana eteenpäin myydessä. Hinta vaihtelee, mutta tällä hetkellä toisille pullotettavaksi myytävästä öljystä (siitä halvemmasta) saadaan n. 15 SEK/litra eli n. 1,50 €/l.

Rypsinpuristuksessa tahti on 1000 l/vk ja 200 kg/d. Puristettaessa lopputuloksena saadaan 1/3 öljyä ja 2/3 puristetta. Puristeen öljypitoisuus on tilan arvion mukaan alle 10 %.

FORSBECKS AB **S-SMÅFÖRPACKNING**
SKÅNINGE

UTSADESBLANDNING FÖR SLÄTTERVALL
GEV BETE

FÖRSÄLJNINGENSNUMMER 021-91516 SISTA FÖRSÄLJN.DAG SEPT 2022 PARTINUMMER **1516**

INNEHÅLL

Timotej, Lischka EKO	9%
Timotej, Lischka	6%
Ängssvingel, Preval EKO	10%
Ängssvingel, Praniza	15%
Rödsvingel, Reverent	15%
Ängsgröe, Balin	15%
Eng.Rajgräs, Kentaur EKO	12%
Eng.Rajgräs, Matilde	8%
Vitklöver, Silvester EKO	4%
Vitklöver, Liflex	6%

BRUTTOVIKT 15 KG

KONTROLLMYNDIGHET JORDBRUKSVERKET UTSADESENHETEN 036-155000

UTSÄDESBLANDNING FÖR SLÄTTERVÄLL

GEV VARA HÖGLAND

REFERENSNUMMER SWE2022-91431	SISTA FÖRSÄLJN.DAG SEPT 2023	PARTINUMMER 2431
---------------------------------	---------------------------------	----------------------------

INNEHÅLL	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">Timotej, Rhonia KRAV</td> <td style="text-align: right;">30%</td> </tr> <tr> <td>Timotej, Lischka</td> <td style="text-align: right;">20%</td> </tr> <tr> <td>Ängssvingel, Praniza KRAV</td> <td style="text-align: right;">20%</td> </tr> <tr> <td>Eng.Rajgräs, Kentaur KRAV</td> <td style="text-align: right;">10%</td> </tr> <tr> <td>Rödklöver, Rozeta KRAV</td> <td style="text-align: right;">10%</td> </tr> <tr> <td>Rödklöver, Taifun</td> <td style="text-align: right;">5%</td> </tr> <tr> <td>Vitklöver, Sonja</td> <td style="text-align: right;">5%</td> </tr> </table>	Timotej, Rhonia KRAV	30%	Timotej, Lischka	20%	Ängssvingel, Praniza KRAV	20%	Eng.Rajgräs, Kentaur KRAV	10%	Rödklöver, Rozeta KRAV	10%	Rödklöver, Taifun	5%	Vitklöver, Sonja	5%
Timotej, Rhonia KRAV	30%														
Timotej, Lischka	20%														
Ängssvingel, Praniza KRAV	20%														
Eng.Rajgräs, Kentaur KRAV	10%														
Rödklöver, Rozeta KRAV	10%														
Rödklöver, Taifun	5%														
Vitklöver, Sonja	5%														

BRUTTOVIKT 20 KG

KONTROLLMYNDIGHET JORDBRUKSVERKET UTSÄDESENHETEN 036-155000
 Jordbruksverket har godkänt blandningen enligt förordning (EU) 2018/848
 Den får bara användas i Sverige.

Tilan siemenseokset.

- bete = laidun
- ängssvingel = nurminata
- rödsvingel = punanata
- ängsgröe = niittynurmikka
- Ja sitten on englannin raiheinää sekä puna- ja valkoapilaa.

Joka maanantai pidetään työporukan kesken parin tunnin palaveri. Niissä suunnitellaan työt kuluvalle päivälle, huomiseksi, ensi vuodelle jne.

Keskiviikko 6.4.2022

3. tutustumiskohde: Höglundan tila, Kil, Ruotsi

Keskiviikkona nautimme aamiaisen hotellilla ja bussin nokka hakeutui kohti Kiliä ja Höglundan tilaa. Tilaa pitää kaksi veljestä äitinsä kanssa. Tilakokonaisuuteen kuuluu päätilan lisäksi myös kaksi pienempää tilaa. Tila sijaitsee viljelyalueen pohjoisosissa, joten pelto on suhteessa halpaa, 4000–8000 €/ha. Vuokrahinta on n. 150 €/ha. Etelä-Ruotsissa paremmilla viljelyalueilla hehtaarin ostohinnat ovat 2–3 kertaa kalliimmat. Tila on luomutuotannossa. Tällä alueella on eräänlainen luomukeskittymä, sillä 20–30 % tiloista on luomussa. Höglundan tila saa tukia vuodessa 100 000 €, liikevaihto on 400 000 €/a (Olikohan oikeasti näin pienet euromäärät, millä tilaa pyöritetään?). Tilalla on hyvä työnjako ja se on heidän mielestään erittäin tärkeää.

Tilalla on n. 75 lypsävän karja ja rotuina ovat holstein ja swedish red. Navetasta bongattiin myös jokunen emännän mukaan ”fjällko” eli ”tunturilehmä”; hyvinkin pohjoissuomenkarjan näköisiä ruotsalaisen maataisrodun edustajia. Lypsystä huolehtii Lely ohjatulla liikenteellä, optio on olemassa myös toiselle robotille. Vapaalla kierrolla lypsyjä olisi noin 3, nyt niitä on 2,6 lypsyä per päivä.

Lypsävien osastolle oli ripustettu näin hauskan näköistä pyykkiä kuivumaan!

Täälläkään navetassa ei ole verho-, kenno- tms. ikkunoita/seiniä. Navetan rakentamisen aikaan vakuutus olisi ollut niille muita ilmanvaihtotyyppettä kalliimpi. Valoisuutta navettaan saadaan lisää harjan ja päätyseinien kautta. Karjan keskituotos on 10 000 kg/a ja se saadaan rehustuksella, jossa on 8,5 kg väkirehua: 30 % papua + 30 % viljaa + 1 kg tiivistettä + 1 kg rypsiä. Ja lisäksi apetta. Kuivikkeena käytetään kutteria, mutta senkin hinta on kallistumassa.

Navetta on rakennettu vuonna 2010. Se tuli lantaloiheen maksamaan 10,4 miljoonaa SEK (1,04 milj. €) ja siihen sai avustusta 1,8 miljoonaa SEK (0,18 milj. €). Vasikoilla on kolmen kuukauden juotto maidolla. Solu-ym. meijeriin kelpaamatonta maitoa annetaan 7–8 l/d. Jo pienille hiehoille annetaan pelkästään heinää ja suolaa, ei viljaa eikä valkuaista. Laitumet sijaitsevat tilan ympäristössä. Laidunkausi alkaa heti, kun pelloille tulee syötävää huhti-toukokuussa ja se loppuu lokakuulla. Muutaman kilometrin päässä on alkanut liikkua susia; tätä silmällä pitäen laitumet on aidattu 5-lankaisella aidalla.

Lehmien lisäksi löytyy n. 70 lammasta. Lihan lisäksi lampaista hyödynnetään villa ja vuodat, joista vanha emäntä tekee käsitöitä. Lampailla on myös tärkeä tehtävä kasvinsuojelussa, sillä ne syövät rikkakasvit pelloilta. Tilanväen mukaan ne syövät kyllä pelloista kaiken muunkin.

Peltomaata on yhteensä 280 ha, joista 150 ha on omaa ja loput vuokrattua. Noin 70 hehtaarilla viljellään viljaa, papua ja rapsia; osaa rapsista ei lannoiteta ja se syötetään säilörehuna hiehoille, etteivät nämä lihoisi. Lisäksi on säilörehunurmia ja n. 58 ha laidunmaata. Säilörehusta 1/3 on paaleissa ja 2/3 siiloissa. Rehusta on aikaisemmin otettu kaksi satoa, nykyään kolme. Ensimmäinen sato korjataan noin 2.6, toinen sato noin 12.7. ja kolmas sato elokuun lopussa. Rehun korjuussa ykkösprioriteettina on rauhallinen tempo: siilolla on ehdittävä saada aikaiseksi hyvää jälkeä. Säilöntäaineita ei käytetä. Säilörehun ruokinnallisissa arvoissa on ykköstavoitteena saada paljon kuitua, myös proteiinin määrä on tärkeä. Nurmille on aloitettu

antaa rikkilannoitus. Siitä on tilalla hyvät kokemukset, etenkin apiloiden on havaittu pitävän rikkilannoituksesta.

Tila on ollut mukana Inno4Grass-hankkeessa ja siksi tilalla on testattu runsaasti erilaisia nurmisiemenseoksia. Tavoitteena on kohtuullisen sadon saavuttaminen myös kuivina vuosina sekä maan kasvukunnon ja rakenteen parantaminen taloudellista näkökulmaa unohtamatta. Höglundan tilaa pyydettiin mukaan hankkeeseen juuri siemenseoksia testaamaan.

Höglundan tilalla Inno4Grass-hankkeessa opittiin:

- Siemeniä on hyvä käyttää seoksina: saadaan kestävyttä esim. kuivuutta ja märkyttä vastaan.
- Maukas rehu on ensiarvoisen tärkeää, tärkeämpää kuin korkea valkuainen.
- Lehmät syövät hyvää rehua 15 kgka/d.
- Heillä säilörehun hinta oli 1,04 SEK/kgka vuonna 2021. Heillä on meijerinä Arla, joka maksaa heille luomumaidosta 55 snt/l.

Pellolla ei päästy heinäratamoon tutustumaan, mutta Wikipediasta löytyy ainakin kuva.

Säilörehunurmien siemenseos pohjautuu timoteihin. Lisäksi seoksessa on puna- ja valkoapilaa, nurminataa, sikuria ja ryhmäläisille entuudestaan täysin uutta heinäratamoa sekä keltamaitetta ja englanninraiheinää. Laitumien siemenseoksissa käytetään Lantmännenin standardiseosta terästettynä valkoopilalla ja nurminadalla. Heinäratamosta haluttiin tietysti tietää lisää: opittiin, että se monipuolistaa seosta, on maittavaa, auttaa riskienhallinnassa olemalla kohtalaisen kuivuuden kestävä ja se toimii terveyskasvina. Keltamaite auttaa karjan loisien hallinnassa. Seoksen kuivuuden kestoja parantavia lajeja ovat sikuri ja sinimailanen. Märässä menestyvät puolestaan nurminata ja timotei. Puolittain kuivuutta kestäviä ovat siis heinäratamo ja muut yrttimäiset; ja yrttimäisillä on vielä loisia häätävä vaikutuksensa. Alueen yleinen ohje siemenen

määräksi on 20 kg/ha. Tilalla on kuitenkin tultu siihen tulokseen, että 15 kg/ha riittää. Täydennyskylvöjä ei tehdä satovuosina. Toisaalta nurmien satovuosia on vain 2–3. Suojavilja voidaan korjata pyöröpaaleihin, mutta yleensä se puidaan. Nurmivuosien välissä on 1–2 vuotta viljoja tai papuja. Kyntöä käytetään lähes joka lohkolle. Rehun korjuussa käytössä on 9 m karhotin. Tilan strategian mukaan on tärkeää antaa luo’ on kuivahtaa tarpeeksi ennen korjuuta. Säilörehu korjataan tarkkuusvaunulla ja tiivistetään siiloon Volvon kuormaimella. Tilalla korostettiin useampaan otteeseen rehun polkemisen tärkeyttä, minkäänlaista säilöntäainetta kun ei käytetä. Myös reunamuovit koettiin tärkeiksi. Isäntien mielestä rehua pilaantuu vaihtelevasti, mutta yleensä ei juurikaan; käynti rehusiilolla tuki tätä. Rehusiilot on tehty 2019. Ne ovat läpiajettavia ja erikoisuutena oli jättimäisistä legopalikoista tehty väliseinä, jota voi tarpeen mukaan siirtää.

EUSEKR-00069829					
Analys	Resultat	Enhet	Medelvärde från FAS	Måto.	Metod/ref
LW08Z	Omsättbar energi	11.3	MJ/kg Ts	10,6	Beräknad från analyserad halt
RH00R	AAT	73	g/kg Ts	70,0	Beräknad från analyserad halt
RH00R	PBV	7	g/kg Ts	29,0	Beräknad från analyserad halt
RH011	iNDF (g/kg NDF)	152	g		Beräknad från analyserad halt
LP166	Tuggtid index	58	min		Beräknad från analyserad halt
LP166	Fyllningvärde laktation	0.45			Beräknad från analyserad halt
LP166	AATp 20kg TS	85	g		Beräknad från analyserad halt
LP166	PBVp 20kg TS	1	g		Beräknad från analyserad halt
LP166	NELp 20kg TS	6.08	MJ		Beräknad från analyserad halt
Mineralinnehåll					
TWS58	Mangan Mn	88	mg/kg Ts	88,0	Internal Method ICP-AES
TWS55	Koppar Cu	7.0	mg/kg Ts	6,3	Internal Method ICP-AES
TWS56	Järn Fe	288	mg/kg Ts	151,0	Internal Method ICP-AES
TWS63	Zink Zn	24	mg/kg Ts	29,0	Internal Method ICP-AES
LT0BS	Kalcium Ca	6.4	g/kg Ts	5,5	Beräknad från analyserad halt
LT0BS	Fosfor (P)	2.1	g/kg Ts	2,7	Beräknad från analyserad halt
LT0BS	Magnesium Mg	2.0	g/kg Ts	1,9	Beräknad från analyserad halt
LT0BS	Kalium K	21.6	g/kg Ts	21,7	Beräknad från analyserad halt
LT0BS	Svavel S	1.7	g/kg Ts	2,0	Beräknad från analyserad halt
LT0BS	Natrium Na	0.4	g/kg Ts	0,7	Beräknad från analyserad halt
LT0CS	Ca/P kvot	3.0			Beräknad från analyserad halt

Ihmeteltiin rehusiilon legopalikkaseinä ja valmiin säilörehun analyysituloksia.

Reissuvihko, kynä ja aktiivinen kommunikointi, tässä tapauksessa todennäköisesti englanniksi.

Tarkastelun kohteena bioenergiailaitos.

Tilalle on ostettu käytetty 360 m³:n bioenergiailaitos. Laitteisto on jo tuotu paikalle, mutta sitä ei ole vielä asennettu. Tuotetusta energiasta 1/3 tulee olemaan sähköä (n. 125 000 kWh/a) ja 2/3 lämpöä. Osan lämpöenergiasta laitos vie omaan toimintaansa. Tällä hetkellä laitoksen kapasiteetti on ylimitoitettu tilan tarpeisiin nähden: käytettynä ostettuna ei saatu kaikin puolin juuri tilan tarpeita vastaavaa. Tavoitteena on saada laitokseen ainakin alussa tavaraa myös naapuruston muilta maatiloilta. Tilan väen arvion mukaan bio-kaasulaitoksissa kysyntä tulee ylittämään tarjonnan.

Tälläkin tilalla on oma rapsipuristin. Puristettu öljy käytetään omissa koneissa. Korkeatuottoisimmille lehmillä käytetään puristetta 1 kg/d/lehmä ja tällä hetkellä puristetta syötetään yhteensä 25 kg/d.

Lisätietoja tilasta:

- Metsää on 200 ha.
- Yleisesti nuorisoa ei tule maatalousalalle riittävästi tilanväen mielestä
- Tuotantosuuntana maito on hyvä.
- Ukrainan sota ja korona vaikuttavat ihmisten ajatuksiin ja puhututtavat kylillä.
- Regeneratiivinen viljely lisääntyy, mutta ei tule syrjäyttämään luomua esim. rikkakasvien hallinnan takia.
- Polttoaineet, lannoitteet yms. ovat kallistuneet, mikä on johtanut hamstraukseen tiloilla.
- AdBluen hinta/saatavuus ei koske heitä, sillä heillä on vanhat koneet; tosin biopolttoainettakin koneissaan käyttävät.
- Aurinkopaneeleja on tiloilla paljon, mutta heille niitä ei tule.
- Vuoden 2018 kuiva vuosi avasi silmiä nurmen määrän riittävyteen. Esim. naapurin piti tuolloin ostaa kyliltä karkearehua. Heinää sai, mutta se oli huonolaatuista; vanhoja nurmia pusikoituneilta pelloilta.
- Tilalla maaperä on savikkoa, lähinnä hiesusavea.
- Höglundassa viljellään hevosheinää. Sitä myydään Norjaan asti.
- Omatekoinen renkaiden paineiden säätö.

Samaan aikaan kun kuoriuudimme suojaruosteista ja teimme lähtöä, tilalle tuli korvamerkkien tarkastaja. Navetalla oli bongattu lehmältä puuttuva korvamerkki. Samaten vasikalla ei ollut korvamerkkiä kuin toisessa korvassa; isäntä sanoi, että vasikalta oli otettu DNA-näyte ja hän laittaa puuttuvat korvamerkit sitten, kun on useampia vasikoita samalla kertaa. Korvamerkkikäytännöt taitavat olla Ruotsissa erilaiset kuin meillä, sillä tilanne ei tilanväkeä yhtään huolestuttanut, vaikka tiesivät etukäteen tarkastajan olevan tuossa; bussin ikkunoista sen sijaan tilannetta seurasi huolestuneena parikymmentä myötätuntoista silmäpääriä.

Lounastauko Ruotsin puolella entisellä ruukkialueella.

Jos EU:n sisärajalla Suomesta Ruotsiin tarkastettiin kaikkien matkustavaisten viralliset matkustusasiakirjat, olivat rajamuodollisuudet siirryttäessä EU:n ulkopuolelle Norjaan hyvinkin vaatimattomat: bussin pyörät eivät edes pysähtyneet rajalla.

Matkalla Ruotsista Norjaan Johanna kertoi Norjasta, lähinnä maatalouden näkökulmasta. Tässä tiivistelmää:

Norja ei ole mukana EU:ssa, mutta siellä maksetaan kansallisia tukia. Pinta-alasta vain 3 % on maatalouskäytössä. Norjassa viljelyä rajoittaa ilmasto: Esim. sokerijuurikasta ei voi viljellä ja muutenkin viljelykasvien satotasot ovat matalia. Nurmi on tärkeä viljelykasvi. Toisaalta viileässä ilmanalassa eivät viihdy kasvitaudit ja tuholaisetkaan. Viljellyn maan määrä pienenee koko ajan, etenkin vilja-alat ovat vähentyneet. Meidän ryhmämme vierailee nyt hyvällä viljelyalueella, jossa viljakin menestyy. Norjassa on poliittinen tahto, että lähellä suurimpia kaupunkeja ovat vilja- ja muut kasvinviljelytilat. Ne eivät kuitenkaan pärjää muuten kuin osa-aikaisina ja kaupunkien lähellä työmatkat tulevat lyhyemmiksi. Karjatilat puolestaan työllistävät kokoaikaisesti ja ovat kannattavampia, joten ne sijaitsevat enemmän maan länsi- ja pohjoisosissa. Maitotilat ovat vähentyneet ja v. 2018 lypsylehmiä oli 217 500. Keskimäärin tiloilla on 27,8 lehmää. Yhteensä maataloita on 40 000 kpl ja keskimäärin maataloilla on 25 ha peltoa. Maatalojen ja karjatilojen määrät vähenevät sekä tilakoot ja karjakoot kasvavat. Maatalojen tulonmuodostuksessa tärkein tuote on liha, seuraavana maito. Maidontuotanto on kannattavaa. Norjan BKT:sta tulee maataloudesta 0,6 % ja se sitoo työvoimasta 1,7 %. Luomutuotannon määrä vähenee ja vuonna 2018 luomutiloja oli 2 000 kpl. Maatalousmaasta on luomussa 4,4 %. Luomun kysyntä on kuitenkin kasvussa. Norjan pinta-alasta on metsää 39 %. Tärkeimmät puulajit ovat koivu ja mänty. Tilat saavat tuloja myös metsästysmatkailusta ja metsästyslupien myynnistä.

Torstai 7.4.2022

4. tutustumiskohde: Jens Thori Kogstadn tila, Gjerdrum, Norja

Alue on surullisen kuuluisaa Norjan tuhoisasta maanvyörymästä, joka tapahtui 30.12.2020 noin klo 4 aamuyöllä. Jens Thori Kogstad kuuluu paikalliseen tuottajajärjestöön, joka vastannee lähinnä meidän MTK:ta. Järjestön tiimoilta hän oli mukana neljän kilometrin päässä evakuoimassa maanvyörymäalueelta kokonaista karjatilaa, sillä mm. sähköt ja vedet menivät poikki. ”Oli kiireinen viikko!” Isäntä aisti ryhmäläisissä yleisen mielenkiinnon asiaa kohtaan, joten vierailun päätteeksi hän lähti vielä opastamaan meidät maanvyörymäalueelle.

Jens Thori Kogstadn tila on tavanomaisessa tuotannossa. Työntekijöitä on yksi ulkopuolinen. Maitokiintiötä on 900 000 litraa, mikä on maksimi Norjassa. Yleensä tilan kiintiö lypsetään täyteen asti. Kiintiöstä 700 tn on omaa ja 200 tn vuokrattua; vuokrahinta on 60 snt/10 l. Kiintiöitä saatiin lisää, kun koronapandemian takia Ruotsin raja meni kiinni. Maidon hinta on isännän mielestä hyvä, 60 snt/l. Rasvapitoisemmasta maidosta maksetaan parempaa hintaa, joten ruokinnassa käytetään olkea rasvaprosenttia nostamaan; tilan maidon rasva-% on 4,7–4,8. Peltoa on 120 ha, josta omaa on 30 ha ja loput vuokralla. Alasta 70 ha on nurmia ja 50 ha vehnällä. Peltoa ei alueella ole juurikaan kaupan: Oslo ja lentokenttä ovat lähellä, joten omistajat vain vuokraavat maitaan. Tila sijaitsee sen verran korkealla, että esim. maissin viljely ei enää onnistu eivätkä kaikki nurmilajitkaan menesty.

Lypsylehmiä on 100 ja keskituotos 9000–10000 kg/lehmä/a. Päivittäinen keskimaito on n. 30 kg/lehmä/d. Lypsyrobotteina kaksi Lelyä vapaakierrolla. Rotuna on norjan punainen, sillä holstein ei heillä erityksistä huolimatta pärjännyt. Norjan punainen on rotuna helppo, koska lehmät liikkuvat hyvin, ovat terveitä ja tiinehtyvät hyvin. Esim. robotille noudettavia eläimiä on yleensä vain 1-2-3. Robotilta lehmät saavat tiivistettä 5-6 kg/d ja lisäksi appeessa väkirehua 2-3 kg/d.

Appeessa on säilörehua + olkea (yht. 3 kg/d koko karjalle) + porkkanan tuotannon sivutuotetta + perunasipsien teossa tulevaa sivutuotetta + ureaa (esim. porkkanassa ei ole valkuaista) + 2 kg/lehmä tiivistettä. Perunasipsit ovat rasvapitoisia, joten niitä voi syöttää vain pieniä määriä. Kilomääristä isäntä mainitsi 20 kg porkkanoita ja 5 kg perunasipsejä sekä samassa lauseessa 100 g ureaa ja 2 kg tiivistettä; muistion tekijältä loppui hahmotuskyky, että mille eläinmäärälle ja missä ajassa näitä kilomääriä annetaan. Nuorisolle ja lypsäville on oma appeensa, umpilehmille ja isoille hiehoille omansa. Ape jaetaan aamuisin ja kone siirtää sitä pöydällä 2–3 tunnin välein. Kesällä appeeseen lisätään propionihappoa, ettei se pääse lämpenemään. Umpiosastole mahtuu noin 20 lehmää kerrallaan.

Tilalla käytetään Lelyn DLM:ää. Kun poikimisesta on kulunut 60 päivää, kone täsmää ruokinnan lehmälle sen lypsämisen mukaan, huomioiden sekä rehun että maidon hinnan. Ilmeisesti huomioidaan myös maidon pitoisuudet ja sen vaikutus maidon hintaan, sillä isäntä sanoi 40 kg lypsävän saattavan saada vähemmän rehua kuin 30 kg lypsävän lehmän.

Norjassa on 8 viikon laidunnuspakko; ylimääräistä tukea saa 16 viikon laidunnuksesta. Suositus on, että 50 % nurmesta tulisi laitumelta, mutta isännän mukaan se ei kyllä onnistu. Tilalla laidunnurmea on 5 ha. Lisäksi tilalla on luonnonlaidunmaata hiehoja varten. Laiduntaminen koetaan helpoksi ja työtä säästäväksi. ”Ovet vain avataan ja eläimet menevät ulos”. Eläinlääkäri käy tilalla kerran kuussa tekemässä yleiskatsauksen ja tekee samalla mm. nupoutukset.

Yleensä Norjassa siementämisen tekevät eläinlääkärit ja seminologit, täällä isäntä. VikingGeneticsin kanssa tehdään yhteistyötä. Joistakin sonneista VG on pyytänyt genomitestejä, mutta keinosiemennyskäyttöön asti niitä ei ole ostettu. ”Ovat olleet niin huonoja, eivät ole kelvanneet.” Siemennyksissä käytetään liharotuna blondia. Ilmeisesti siemennetään sekstatulla siemenellä, sillä isännän mukaan syntyvistä Ba-vasikoista on 90 % sonnivasikoita.

Vasikat juotetaan 10-viikkoisiksi. Maitoa annetaan 4 l/krt, 2*/d. Syntyvistä sonnivasikoista kasvatetaan itse teuraaksi 20–40 kpl/a. Loput menevät välitykseen 150-kiloisina. Vasikat viettävät lapsuuttaan vanhassa navetassa 5–6 kk:n ikään asti. Vanhan ladon puolelle on remontoitu tilat pienimmille. Yksilökarsinoissa menään ensimmäiset 4–5 viikkoa. Sitten siirrytään ryhmäkarsinoihin, ensin ladon puolen karsinoihin ja isompina entiseen lypsylehmäpihattoon remontoituihin tiloihin. Isännän mukaan pienten manuaalinen ja

yksilöllinen hoito on työlästä, mutta palkitsevaa: seuranta on helppoa, joten vasikat pysyvät terveinä, esim. hengitystiesairauksia ei ole ollut eivätkä vasikkakuolemat ole minkäänlainen ongelma. Vasikat saavat heinää ja tiivistettä. Tilan strategian mukaan hiehoja on oltava kasvamassa riittävästi. Lehmiä laitetaan helposti teuraaksi, joten uusia eläimiä on oltava tulossa jatkuvasti. Toisaalta, jos hiehoja ei tarvita omaan käyttöön, niitä on helppo myydä.

Tilalla ei pelloille mennä painavien lietevaunujen kanssa, vaan lietteet levitetään letkulevittimillä. Lietesäiliöiden kattaminen ei ole pakollista, mutta kattamiseen saa tukea. Pellot sijaitsevat lähellä ja niille levitetään lietettä 10–12 m³/ha. Biokaasulaitoksesta saadaan lannoitetta 5000 m³; se on hidasliukoista, joten etenkin ensimmäiselle säilörehusadolle ostetaan ammoniumtyyppiä nopealiukoiseksi lisätypeksi. Ensimmäinen säilörehusato on tärkein, joten siihen panostetaan. Nurmet lannoitetaan kolmeen kertaan lietteellä; kolmannen niiton tyyppitaso on 4–5 kg/ha. Lisäksi tilalle ostetaan 75 tn vuodessa typpilannoitteita.

Tilalla on savimaat, joten ne kasvavat heinää hyvin. Kelit tosin osaavat olla arvaamattomia, on sadetta ja kuivuutta; vuosittain saadaan sadetta n. 800 ml. Täälläkin oli kirkkaana muistissa vuoden 2018 katastrofivuosi. Viljelykiertona on 3 vuotta nurmea ja 2 vuotta kevävehnää. Nurmet perustetaan kevävehnään, joskus syysvehnään. Täydennyskylvöjä tehdään tarvittaessa, samoin kasvinsuojelua. Heinäsiemenseokset koostuvat timoteista, nurminadasta ja apilasta. Ensimmäinen säilörehusato korjataan kesäkuun alussa, toinen sato heinäkuussa ja kolmas sato noin 20.9. Säilörehun tekevät urakoitsijat, samoin viljan korjaavat urakoitsijat. Säilörehu tehdään siiloihin korjuutahdilla 5–7 ha/h. Rehu säilötään maitohappobakteereilla ja etenkin siilotyöskentely tehdään huolella, sekä rehumassan levityksen että tiivistämisen osalta. ”Tiivistyksen jälkeen siilossa pitää pystyä ajaman vaikka henkilöautolla.” Ainakin osittain eri säilörehusadot ovat siilossa päällekkäin: kevätsato pohjalla ja kolmas sato päällimmäisenä. Säilörehun annetaan tekeytyä 6 viikkoa ennen syötön aloittamista.

Siihen panostetaan, mikä tuottaa: vasikoiden olosuhteisiin ja lehmien rehun saantiin.

Isännän kertomaa:

- On suuri ongelma, kun norjalaiset käyvät Ruotsin puolella ruokaostoksilla. Kustannustaso on Norjassa korkeampi ja hinnat kalliimmat.
- Juustoja myös tuodaan maahan ulkomailta.
- Ruotsalaisten ongelmana puolestaan on se, että he ovat antaneet tuotantonsa valua Etelä-Ruotsiin ja jopa Tanskaan asti.
- Kauppojen omat merkit ovat tuottajien kannalta huono asia.
- Meijereitä on kaksi, joista osuuskuntamuotoisen Tinen osuus on 90 %.
- Norjalaiset ovat onnistuneet todella tärkeässä asiassa: Norjassa pidetään koko maa viljeltynä!

Opimme, että Norjassa on oltava tarkkana yksiköiden kanssa, esim. 1 dekaari = 10 ha.

Läksiäisiksi Jens Thori Kogstad sai melkein mahdotettua meidät kaikki samaan selfieen.

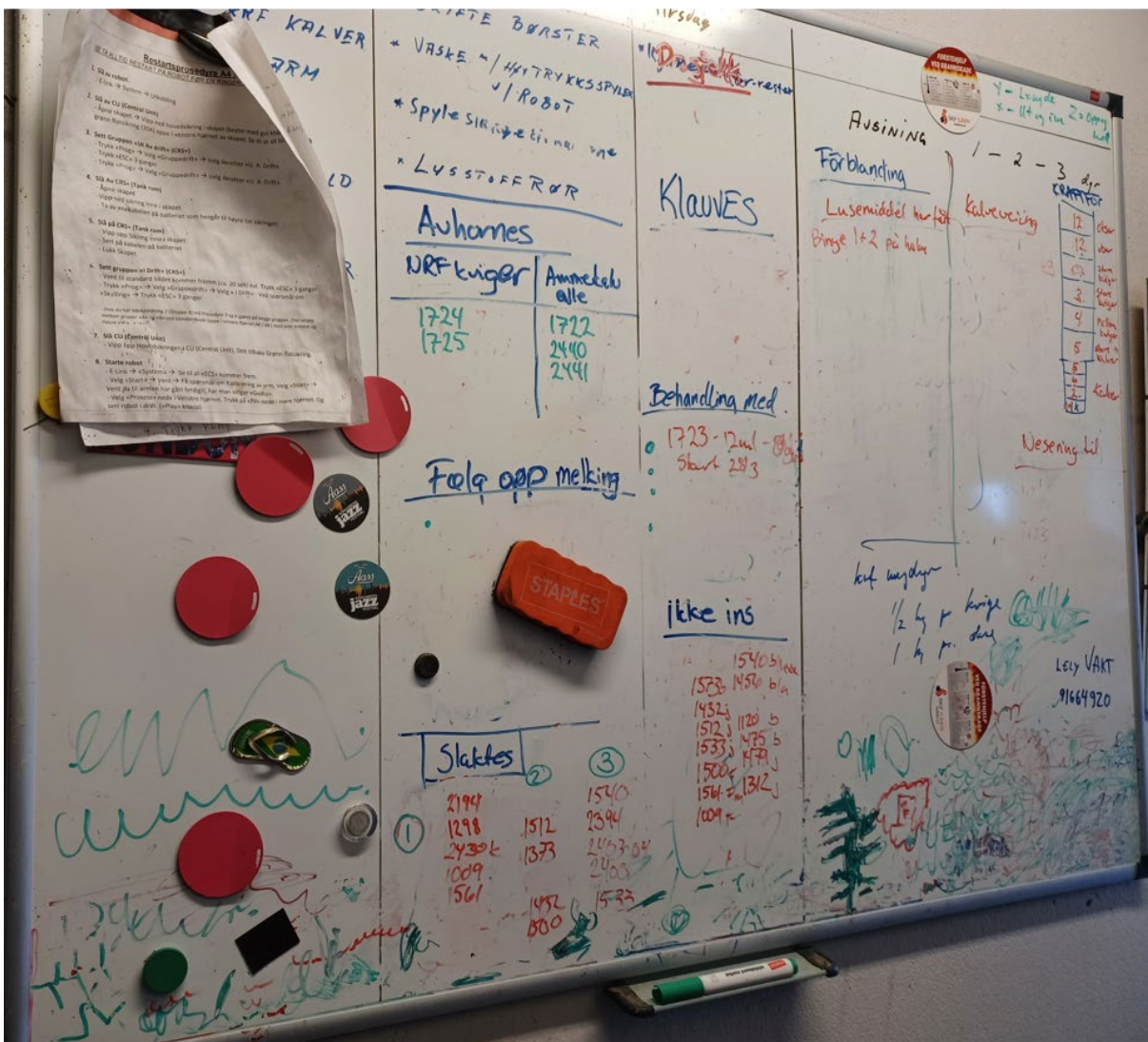

Johanna oli jälleen löytänyt meille todella viehättävän miljööän lounastamista varten.

Johanna oli myös löytänyt meille lennosta uuden vierailukohteen, sillä Gaupenissa olevalla tilalla oli tullut sairastuminen eikä sinne voitu mennä. Me menimme sen sijaan Vestefossen tilalle.

5. tutustumiskohde: Vestefossen tila, Drammen, Norja

Tilan edellinen sukupolvenvaihdos on tehty vuonna 1986. Vaiheittainen spv on nyt hyvässä vauhdissa me-
nossa ja Linestä tuli isänsä jälkeen virallisesti uusi tilan omistaja 8 kk sitten. Tilan omistamista ja vastuun-
kantoa on viety eteenpäin vaiheittain. Ensin vuonna 2014 tytär osti koneet ja puolet eläimistä; ostaminen
aloitettiin koneista verotuksellisista syistä. Nykyään edellinen isäntä työskentelee palkattuna työntekijänä
pelloilla ja kantaa vastuun niistä töistä, tytär kantaa vastuun navetasta. Lisäapuna on naapuruston 17-vuo-
tias nuori, joka tienaa taskurahaa työskentelemällä navetalla maanantai- ja torstai-iltaisoin. Työaikaa tulee
kaksi tuntia per ilta eli 4 h/vk. Tuntitaksa on 15 €/h. Tämä mahdollistaa Linelle perheen alle 10-vuotiaiden
poikien kuskamiseen harrastuksiin. Työn sitovuus ja ympäripyöreät työviikot harmittivat Lineä; palkansaa-
jilla on viiden päivän työviikot ja viisi viikkoa vuosilomaa. Line saa lomaa viikon kesällä ja toisen talvella, kun
jättää työt isänsä ja naapurin nuoren hoteille. Minkäänlaista yleisesti järjestettyä lomitusjärjestelmää ei ole.
Tämä on yksi syy, miksi jatkajat ovat tiloilla vähissä ja osa-aikatyö yleistyy. Omat pojat eivät ole osoittaneet
vielä minkäänlaista kiinnostusta maataloutta kohtaan, tietokonepelit yms. ovat paljon kiehtovampia. ”Ei
kyllä maatalous kiinnostanut minuakaan tuossa iässä.”

Valkotaulu on oleellinen osa arkea. Ja siihen kirjataan kaikki tärkeät asiat, myös lapsilta.

Rehuasema oli laitettu käytännössä samaan tilaan eläinten kanssa, ilman väliseiniä. Myös säkkitavarana olevat rehut varastoitettiin tänne: urea, vasikkarehut ym.

Lypsykarjaa on 65 eläintä Norjan punaista. Roduksi valikoitui Norjan punainen, eikä esimerkiksi holstein, koska se on terve ja yleensä riittävä pienikokoinen rotu. Maitoa tuotetaan 520 000 l/a. Keskituotos on 9500 EKM/a ja keskipäivämaito 30–31 kg/le/d. Kierroja on keskimäärin 2,8/d. Soluja on maidossa nyt 150 000 ja meijerin parhaan maidon hintaporras on 230 000 solussa/ml. Maidon tuotantokustannusta ei ole uskallettu nykyisillä, alati nousevilla tuotantopanosten hinnoilla laskea. Säilörehun hinta on 2,5 Norjan kruunua/kgka eli noin 0,25 €/kgka. Valkuaistiiviste, jossa on 42 % valkuaista, maksaa 4,3 NOK/kg. Maidon kiintiöjärjestelmää pidettiin hyvänä: Kiintiöllä rajoitetaan tuotettua määrää ja samalla se pitää maidon hinnan korkealla. Tarvittaessa kiintiöitä voi ostaa lisää. Uusia parsinavetoita ei Norjassa ole saanut rakentaa enää 15 vuoteen. Karjapuolen konsultti käy tilalla kerran vuodessa. Konsultti ja pääasiassa tilan vanha isäntä tekevät ruokintasuunnitelmat; toisaalta ruokinnassa ei juuri muutoksia tehdäkään. Apetta tehdään kahta erilaista, nuoret ja lypsävät syövät omaansa ja muut sitten sitä toista. Appeessa on 70 % nurmisäilörehua ja 30 % maissisäilörehua + 200 kg tiivistettä + ureaa + piikarbonaattia = yhteensä 5000 kg/d. Ruokinta tapahtuu 5–6 krt/d. Robotilta ja kioskeista lehmät saavat väkirehua yhteensä 15 kg/d; tälläkin tilalla robotti laskee rehun määrää tuotoksen mukaan.

Tilalla kasvatetaan syntyneet Ch- ja Li-rotuiset sonnit itse teuraaksi, noin 30 kpl/a. Teuraspainot ovat n. 430 kg. Syntyneet maitorotuiset sonnivasikat myydään välitykseen 4 kk:n iässä. Tarkoituksena on lisätä maidon tuotantoa ja vähentää lihakarjaa.

Peltoa on 130 ha, josta on omaa 10 ha ja vuokrattua 120 ha. Seutukunnalla 10 hehtaaria omaa peltoa on ihan normaali määrä. Yleisimmät vuokrasopimukset ovat 10-vuotisia, mutta myös 5–10-vuotisia sekä vuosittain uusittavia on. Lähipelloista maksetaan vuokraa 300 €/ha ja kauimmista 100 €/ha; jossain päin Norjaa maksetaan pelloista vuokraa jopa 500 €/ha. ”Kauimmaisat lohkot ovat 15 km:n päässä tilalta, joten

maantiejooja riittää.” Viljeltyä nurmea on 40–45 ha, maissia 11 ha, lisäksi kevät- ja syysvehnää sekä pysyvää nurmea.

Vuonna 2018 perusti 7 tilaa yhtiön, jolla on säilörehunkorjuuketju, ajosilppuri ja kärrit. Muutenkin harrasteetaan yhteistyötä ja koneyhteistyötä. Peltolohkot ovat pieniä, joten nurmet niitetään kaikki kerralla, 40 hehtaarin päivävuuhdilla. Rehunurmet ovat timoteivaltaisia, lisäksi niissä on puna- ja valkoapilaa. Normaalisti säilörehusta on otettu kolme satoa, mutta tänä vuonna on suunnitelmissa myös neljäs sato, sillä maissisäilörehu vaatii valkuaispitoista täydennystä. Ruokonata oli tilalla joko jo käytössä tai ainakin vakavassa harkinnassa, sillä se pärjää kuivissa oloissa. Glyfosaattia ei normaalisti käytetä, ainoastaan, jos on rikkakasviongelma. Kolmen satovuoden jälkeen nurmet lopetetaan, joko glyfosaatilla tai ilman ja kynnetään. Nurmet uusitaan suojaviljaan ja suojaviljana käytetään vehnää. Puintikosteus on n. 23 % ja viljat kuivataan alle 14 %:ksi. Viljoille levitetään sekä lietettä että väkilannoitetta. Omaksi siemeneksi tarvittavaa viljaa lukuun ottamatta kaikki vilja myydään; perusteluna on viljan hyvä hinta vs. ostetun väkirehun hinta.

Vuoden 2018 kuiva kesä lisäsi myös maissin viljelyä. Maissi pärjäsi tuolloin hyvin. Se on kyllä vaativa kasvi, jota voi viljellä vain Etelä-Norjan parhailla pelloilla suunnilleen Oslon korkeudelle saakka; se ei myöskään pidä tuulisista lohkoista. Normaaleinkin vuosina maissisäilörehun satomäärät vaihtelevat paljon. Samoin vaihtelee paljon sen tärkkelyspitoisuus, joka on suunnilleen 24–34 %. Kylvä on toukokuussa ja korjuu loka-kuussa. Maissia kylvettäessä ei käytetä katemuoveja. Maissin viljely Norjassa yleistyy, mutta ei ole yleistä, sillä sitä viljellään kaikkienensa vain 400–500 ha:n alalla.

Kustannukset nousevat karmaisevaa vauhtia:

- polttoaineen hinta on lähes 1,3 €/l + Alv
- Vuosi sitten väkilannoitteet maksoivat 0,4–0,5 €/kg, nyt 1,5 €/kg, tulevasta ei tiedä kukaan. Tämänkin takia lietettä hyödynnetään mahdollisimman paljon. Toistaiseksi lannoitteiden hinnat eivät ole vielä juurikaan vaikuttaneet käytännön viljelemiseen ja lannoitustasoihin; typpilannoitusta vähennetään kuitenkin jatkossa. Tilalla luotetaan siihen, että kustannusten noustessa vehnänkin hinta nousee.

Laidunkausi on n. 15.6.–15.9. Hiehoja ja lihaeläimiä laidunnetaan metsälaitumilla. Metsälaidun on viiden tilan yhteinen ja kaikkien tilojen eläimet laiduntavat siellä yhtenä laumana. Tilan eläimillä on ylimääräiset vihreät korvamerkit tilan omilla tunnuksilla, joiden perusteella voidaan syksyllä erottaa omat eläimet vieraista. Laitumella olevia eläimiä ei siemennetä. Aikaisemmin hiehot menivät laitumelle jo huhtikuussa, mutta viime vuonna laitumelle laskua myöhäistettiin, että eläimiä saatiin siemennettyä sisäruokintakauden puolella. Kesämaitoa halutaan tuottaa enemmän, sillä siitä saadaan parempaa hintaa. Maan länsiosissa ja vuorilla, pienimmillä 10–15 ha:n tiloilla, maidontuotanto on hyvin minimissä kesän laidunkauden aikana ja toisaalta maitoa tarvitaan paljon esim. jäätelön tuotantoon. Tämän takia maidosta maksetaan talvella 5 Norjan kruunua eli noin 0,50 € per litra; hinta on matalimmillaan syys-huhtikuussa. Kesällä maidosta saadaan 6 NOK/l; hinta on korkeimmillaan elo-syyskuussa. Maito menee maan sisämarkkinoille, joten tasainen tuotanto olisi hyvä; maitojauhe ei ole Linen mielestä hyvä ajatus. Myös lihalla on kausihinnoittelu ja sen hinta on korkeimmillaan touko-kesäkuussa. Viljasta saadaan parasta hintaa helmikuusta alkaen.

Tuet:

- Vestefossen tilalla saadaan tukia 2,3 milj. NOK/a.
- Paikallisen eläinten hyvinvointikorvauksen määrä vaihtelee eläintyypeittäin, lypsävät/hiehot/lihanaudat.
- Myös peltotuet vaihtelevat: kasvuston mukaan (vilja/nurmi), tilakoon mukaan (pienemmät tilat saavat tukia suhteessa enemmän kuin isot) sekä maantieteellisen sijainnin mukaan.
- Tukipolitiikka keskustellaan joka vuosi uudelleen; hallitukset vaikuttavat lopputulokseen. Periaatteessa tukitasot laskevat ja kustannukset nousevat.

Nurmi alkaa saada hentoa vihertävää sävyä eli kasvukausi taitaa kuitenkin alkaa tänäkin vuonna. Maatalous karjoiheen elää hyvää ja tiivistä rinnakkaiseloa muun asutuksen kanssa.

Jäähväsiet turneen viimeiselle tilalle.

Perjantai 8.4.2022

Hotelliaamiaisen jälkeen ryhmä hajaantui hetkeksi tutustumaan Oslon kaupungin ihmeisiin. Finnairin kone Helsinkiin nousi siivilleen kolme tuntia ennakoitua myöhemmin. Tunnin lento ja olimme Helsinki-Vantaalla. Matkasta mieleen jääneitä yksityiskohtia:

- Terveet optimismi, ammattiyhteisö, avoimuus.
- Yleinen siisteys.
- Yhteistyö, konepuolella ja muutenkin.
- Lietteet levitettiin näillä tiloilla letkulevittimillä.
- Pellon hintaan nähden peltojen vuokrat olivat matalia. Ja iso osa pelloista oli vuokrattua, omaa peltoa oli suhteessa vähän.
- Peltoalaa oli suhteessa paljon tilaa ja karjamäärää kohden. Ongelmana oli saada lietelanta riittämään koko peltoalalle, ei niinkään saada mahtumaan kaikki liete käytettävissä oleville pelloille. Korkeita lietemääriä levitettiin, mm. maissilohkoille.
- Kyntäminen on yllättävän yleistä, mutta viulut näyttävät matalilta.
- Kaikki vilja kuivataan, sekä myytävä että oman karjan käyttöön tuleva. Pohjautuneeko samaan filosofiaan kuin säilörehun säilöminenkin suoilla/entsyymeillä/ilman säilöntäainetta... mutta ei haipoilla. Kuivurit toimivat pitkälti oman metsän hakkeella ja öljytoimista uusittiin hakekäyttöiseen.
- Säilörehun teossa korostettiin siilotyöskentelyn merkitystä! Tehtiin rehu millä tahansa säilöntäaineella tai ilman mitään säilöntäainetta, niin tiivistämiseen ja muovitukseen panostettiin. Mieluummin odotti pelto kuin siilo.
- Nurmiseoksissa on runsaasti apiloita ja sinimailasta, tilat haluavat saada säilörehuun riittävästi kuitua. Puuttuvaa kuitua etsittiin oljesta. Ja oljen valkuaista täydennettiin yleisesti urealla.
- Rehuomavaraisuus on aika pitkällä: öljynpuristamoitakin on yleisesti.
- Maitojuotto on yleistä. Myös solumaidot ym. meijeriin kelpaamattomat maidot juotettiin vasikoille. Ainakin yhdellä tilalla vasikoiden maito pastöroitiin.
- On laidunnuspakko, joten isotkin karjat laiduntavat. Laiduntamista ei pidetty hankalana eikä työläänä, pikemminkin työtä helpottavana. Yleisesti laiduntamiseen käytettiin vesistöjen rantoja, luonnonlaitumia ja metsiä.
- Energiaomavaraisuus: aurinkovoiman hankintaa ei välttämättä enää tueta, nyt ovat biokaasulaitokset tulossa vahvasti.
- Tiloilla on yleisesti paljon metsää ja sitä hyödynnetään aktiivisesti mm. energiantuotannossa.
- Avohakkuita, meikäläisittäin isohkojakin; lahopökkelöitä jätetty.
- Työvoiman määrä tiloilla vaihtelee paljon.
- Surutta hyödynnetään täälläkin sekä luopuvaa/luopunutta sukupolvea että tilan nousevaa polvea tilan töissä! Ensin mainitut työskentelevät ilmeisesti vanhasta muistista ja rakkaudesta lajiin; nuorisoa kiinnostavat koneet.
- Lypsykarjatilatkin olivat ihan asutuksen keskellä. Ja kukaan ei maininnut ympäristön antavan minikäänlaista negatiivista palautetta esim. lannanlevityksestä.
- Vasikoiden juotto tapahtuu monilla tiloilla yllättävän pienillä juomamäärillä. Myös vasikoiden/hiehojen ruokinta saattoi olla jo kohta juottamiselta vieroituksen jälkeen hyvinkin energia- ja valkuaisköyhää. Vasikoiden ja hiehojen karvapeitteiden ja kuntoluokkien perusteella tätä käytäntöä ei kannattane benchmarkata koto-Suomeen. Mutta useammalla tilalla vasikat asustivat erillisissä tiloissaan, raikkaassa ilmassa – tätä voidaan kyllä benchmarkata!
- Kenno- verho- yms. ikkunat puuttuivat, mikä tuntui navetoiden ilmanlaadussa. Tämä johtui ainakin osittain vakuutusyhtiöistä, jotka taannoin pitivät näille navetoille vakuutusmaksuja muita navetoita korkeampina.

Monenlaista uutta nähtiin, paljon opittiin ja kivaa oli!